Solucions feministes a la crisi climàtica

Full de ruta per a la incidència política

Sorgit del taller en línia

Amplificant la interconnexió entre la Justícia Climàtica i la Justícia Sexual i Reproductiva

Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament

L'ASSOCIACIÓ DRETS SEXUALS I REPRODUCTIUS

Índex

1. RESUM DE LA JORNADA **4**

2. DINÀMIQUES GRUPALS **5**

3. RESUM DE LES PONÈNCIES **7**

1a Ponència: Solucions feministes per la justícia climàtica 7

2a Ponència: Responsabilitat històrica del Nord global sobre el Sud global 9

3a Ponència: Interconnectant la justícia sexual i reproductiva i la crisi climàtica 12

4. TREBALL EN GRUPS **14**

BLOC 1: Interseccionalitats i justícia sexual i reproductiva 15

BLOC 2: Capitalisme verd 16

BLOC 3: Deute amb el Sud 18

BLOC 4: Activistes i defensores 19

BLOC 5: Grups antigènere/ partits polítics/captura corporativa dels espais multilaterals 20

“There is no thing
as a single-issue struggle
because we do not live
single-issue lives”

Audre Lorde

Resum de la jornada

1

Títol del taller	**Solucions Feministes a la Crisi Climàtica: propostes per la incidència local i global**
Data	**4 de juliol** 16.30 - 19.00 h
Amb les intervencions de	**Blanca Bayas** (Observatori del Deute per la Globalització – ODG); **Jacobo Ocharan** (Oxfam Internacional) i **Almudena Rodríguez** (L'Associació de Drets Sexuals i Reproductius).
Amb la participació de	**Andrea Ripari** (Marea Verde Barcelona), **Claudia Bosch** (Rebel·lió o Extinció Barcelona), **Remei Saez** (Plataforma Unitària contra les Violències de Gènere), **Mariko Patti** (Plataforma Unitària contra les Violències de Gènere), **Laura Viladevall** (Creación Positiva), **Judith Membrives** (Lafede.cat), **Mar Coll** (UPF), **Sofia Muñoz** (FETS), **Laia Serra** (Ecologistes en Acció) // **Mar Baños** (Farmamundi), **Gemma Tadeo** (Almena Feminista), **Sussana Salse** (Associació Lika Lleida), **Yolanda Bardina** (Associació Lika Lleida), **Blanca Foti** (SCI Catalunya), **Gemma Griera** (CooperAcció)
Descripció	Jornada interna destinada a treballar propostes i demandes feministes interseccionals en resposta a la crisi climàtica. Es va dur a terme entre diverses organitzacions i associacions catalanes, de manera holística i amb l'assessorament d'expertes en la temàtica. En aquest document es recullen les principals idees sorgides durant el taller, per tal que les organitzacions de tot el territori català les puguin utilitzar com a eina d'incidència política per a la transformació de les polítiques públiques locals i global.

Dinàmiques grupals

2

Construir, conjuntament, dos núvols de paraules. El primer, a tall d'introducció, recull l'àmbit en què treballen/intervenen les participants del taller. El segon núvol recull l'enfocament i els posicionaments polítics sobre els quals ens basem a l'hora d'abordar les demandes, per tal de tenir-lo en compte durant tota la sessió.

1r núvol de paraules. Àmbit de treball/intervenció

ecofeminisme
dsir i si connexió ecofem
lafede
rural medi interseccional
incidència i mobilització
mvb
justícia sexual i reprod
dsir - vm
oxfam
dsir i xr bcn i setem
tecnologia i ddhh
dsir i feminismes
plataforma
violència de gènere
l'associació drets sexuals
odg
béns comuns ecofemismes
associació dones centelles
justícia climàtica
feminisme
projecte intermaps upf
finances ètiques
coeducació
l'associació de dsir
creació creativa

2n núvol de paraules. Enfocaments i posicionaments polítics

Resum de les ponències

3

1a Ponència

SOLUCIONS FEMINISTES PER LA JUSTÍCIA CLIMÀTICA

(Blanca Bayas - ODG)

S'exposa una **crítica a les amenaces** que sorgeixen d'una nova etapa del model capitalista, centrat en **propostes digitals** i en ***greenwashing***. També es fa una crítica al fet que les noves propostes socials i econòmiques reprodueixen lògiques de **concentració de capital** i de **privatitzacions**.

Plans i Propostes de Recuperació Econòmica, com el Pacte Verd Europeu: la proposta capitalista s'enfoca a mantenir privatitzacions i estratègies público-privades.

Es considera, doncs, que aquestes són ***falses solucions verdes***, concretades en:

- Inversió en energies renovables sense tenir en compte l'impacte i el nivell de contaminació durant la seva construcció, és a dir, sense tenir en compte tot el cicle.
- A banda, aquestes solucions no contemplen les bases que sostenen la vida, com els recursos naturals i el conjunt de cures i de treball reproductiu que es necessiten per dur a terme i construir aquestes infraestructures.
- Aquestes propostes també signifiquen una amenaça a causa de la seva visió "tecno-optimista" respecte la digitalització, com són els Projectes Estratègics de Reconstrucció, Transformació i Transició.

Aquest conjunt de propostes genera nous **cicles d'endeutament i onades**

d'austeritat, així com l'aplicació de mesures excepcionals (des de la pandèmia, en contextos de salut, subvencions al transport o determinats impostos, etc.) que poden alentir o paralitzar la **inversió en serveis públics**, fet que afecta especialment les dones en tota la seva diversitat i altres col·lectius socials vulnerabilitzats i/o empobrits.

Posteriorment, es realitza un seguit de **propostes** per a les **transicions ecofeministes**, és a dir, que no es dirigeixen cap a un model corporativista greenwashed i digital, sinó cap a un model sorgit de les propostes ecofeministes en un context d'emergència social, climàtica i de gènere, i amb el rerefons de la crisi de la reproducció social (de la vida humana i dels ecosistemes).

1. **Reorganitzar i revaloritzar els treballs essencials**: Invertir en treball, en cures, en salut, en educació i també en l'àmbit de l'energia, però d'una manera alternativa a la que proposen les falses solucions (comunitats energètiques locals, alternatives relocalitzades, alternatives públiques i comunitàries, etc).
2. **Garantir els drets per a totes**: accés a aigua, energia, habitatge, alimentació, educació, sanitat, cures, etc.
3. **Ajustar consums i models reproductius als límits del planeta i dels territoris** a través d'una proposta de **decreixement**: planificació estatal i amb participació democràtica tenint en compte els recursos limitats.
4. **Desprivatitzar** i apostar per **opcions públiques i comunitàries** en la planificació i la garantia de drets.
5. Apostar per una **planificació democràtica**, participada, comunitària i local.
6. **Descentralitzar i relocalitzar els serveis**: No reiterar en l'extractivisme dels béns del Sud Global i trencar amb les cadenes globals injustes que perpetuen un model neocolonial, així com perpetrar diàlegs entre el món urbà-rural. A banda, invertir en comunitats agroecològiques, d'autoconsum, augmentar les publificacions i remunicipalitzacions de l'aigua, les cooperatives d'habitatge en cessió d'ús, els sistemes públic-comunitaris nacionals de cures, els serveis sociosanitaris comunitaris i els serveis d'educació comunitaris i no-privatitzants.

En les alternatives de les grans transicions ecofeministes caldrà aplicar una mirada i paradigma feminista, antiracista i ecologista, així com s'hauran de generar canvis en lleis estructurals injustes.

2a Ponència

RESPONSABILITAT HISTÒRICA DEL NORD GLOBAL SOBRE EL SUD GLOBAL

(Jacobo Ocharan - Oxfam Internacional)

Des de quan podem plantejar que **s'ha d'avaluar la responsabilitat històrica del Nord sobre el Sud** en la crisi climàtica? Des que es genera un **sistema capitalista** basat en la opressió dels cossos, els pobles, les treballadores, alimentat d'un racisme i colonialisme històric i endèmic. Cal no perdre aquest punt de vista, i veure què ha generat la crisi climàtica i quines són i de qui són les responsabilitats per solucionar-la: cal no desviar-nos i tenir en compte que el què ha generat aquesta crisi només es podrà solucionar a través de **mesures estructurals**.

GRANS DEBATS:

1. Què genera aquesta crisi i com s'està intentant compensar la responsabilitat històrica?

• **Sobreproducció** fora dels límits planetaris, que extreu recursos i emet de manera insostenible.

• **"Pressupost del carboni"**: intentar no superar els 1,5 graus d'escalfament global (quedarien uns 10–11 anys per assolir la dada). Com es duu a terme la sortida en les emissions de CO2, quines responsabilitats històriques hi ha i quina veu tenen els països amb emissions per càpita de CO2 inferiors? Es planteja, doncs, com repartir aquesta responsabilitat: des dels països empobrits, es planteja una reparació per part dels països del Nord Global.

• Malgrat aquestes mesures, les transicions climàtiques proposades des del sistema multilateral estan basades en **mantenir l'*status quo***, en proporcionar solucions falses o en propostes que alimenten l'"eco-postureig". Els Governs, des de les taules de negociació, no proposen transicions ecològiques basades en un model de canvi d'estructura, sinó en solucions falses.

• **Mecanismes de compensació financera**: Malgrat que els països rics van negar la responsabilitat històrica, des dels Acords de París s'estableix cert reconeixement i un fons a transferir (100mil M€ l'any). Aquesta compensació no es compleix, ja que s'ha atorgat una ínfima part i, a més a més, la majoria d'aquests fons s'atorguen en forma de crèdit.

"Nou Objectiu Quantificable": es torna a demanar, des del Sud Global, que la decisió de la quantificació no sigui en base una xifra aleatòria, sinó en base les necessitats que s'identifiquen. Aquest càlcul ha d'estar basat dades quantificable, però també **no-quantificables**, que normalment es perden durant les crisis climàtiques.

COP 2022: **Fons de Danys i Pèrdues** (Loss & Damage), que reconeix que les conseqüències del canvi climàtic són palpables i que hi ha una obligació de compensació econòmica per part Nord Global.

• Cal tenir en compte que les **negociacions climàtiques** es duen a terme en un **context capitalista**, amb una visió **patriarcal i colonial** i que no dona espais a determinades discussions o mecanismes alternatius.

Fons Climàtic Verd: banc amb major quantitat de capital per finançar adaptació i mitigació al canvi climàtic als països empobrits, però difícilment el capital arriba a la població que més o pateix.

2. Què pot fer la societat civil davant aquesta situació?

• **Organitzar-se**, protestar, exigir i descentralitzar les veus i la incidència.

• Generar **espais de participació real** encara que no estiguin sota normativa occidental o de les organitzacions internacionals del sistema internacional de decisió (la majoria d'espais compten amb molt poca possibilitat d'accés per part de la població, com ara les taules de decisió i negociació).

• Valorar la **justícia epistemològica** i tots els coneixements que queden fora de la norma científica occidental i dels debats i taules de presa de decisions.

• Aportar **interseccionalitat** en temes de justícia climàtica. Això implica que, des dels feminismes, es puguin treballar altres camps que no siguin exclusivament el gènere o el feminisme, i que s'aporti a altres lluites per tal de fer-les interseccionals.

3a Ponència

INTERCONNECTANT LA JUSTÍCIA SEXUAL I REPRODUCTIVA I LA CRISI CLIMÀTICA

(Almudena Rodríguez - L'Associació de DSiR)

Interconnexió entre JSiR i JC: clau per poder assolir una **justícia climàtica feminista**. El treball compartit amb les activistes feministes per la justícia climàtica identifica que, en bona part d'aquesta lluita, ja s'hi havia incorporat un posicionament polític feminista interseccional, subversiu i de ruptura, que abordava i enfocava les causes estructurals que generen les violències.

Malgrat aquest treball compartit, en aquestes lluites, i a l'hora de fer incidència política, no es contemplaven ni s'incorporaven ni dels anàlisis polítics ni les demandes sobre la defensa dels DSiR. Aquests quedaven relegats, no s'incorporaven en els activismes per a la JC.

Per exemple, els Plans de Mitigació i Adaptació, mai es feien demandes expresses per la defensa dels DSiR, així com tampoc durant la generació de propostes des de les economies feministes i de les cures.

Si anem a les **causes de les crisis entrecreuades**, trobem que un dels pilars fonamentals són les vulneracions dels DSiR. A més, si anem al terreny dels **impactes provocats per la crisi climàtica**, n'hi ha moltíssims relacionats amb la garantia dels DSiR. Es creu, doncs, indispensable incorporar la defensa dels DSiR en les agendes polítiques de les activistes climàtiques, ja que les **propostes holístiques i inclusives** són aquelles realment transformadores i que no deixen a ningú enrere.

La clau és el sistema capitalista: per a originar-lo i sostenir-lo, es va necessitar l'exercici de diverses violències i el manteniment de diferents eixos d'opressió (racisme, colonialisme, així com la violència sobre els cossos de les dones i les persones heterodissidents).

Com fer propostes transformadores, holístiques i inclusives quan no s'està atacant un dels eixos d'opressió pilar del model econòmic capitalista?

Per poder superar l'emergència climàtica, cal atacar el model econòmic.

Només es pot garantir íntegrament els DSiR destruint el model econòmic neoliberal. Les respostes que es donen actualment arriben només a una part de la població, però no a la totalitat à interconnexió JC i JSiR.

El **context polític i econòmic** també reforça la narrativa i l'anàlisi política establert. L'auge del feixisme, dels grups anti-gènere i fonamentalistes, el naixement de les noves dretes, i també per la captura corporativa dels estats, les institucions i del sistema multilateral, fa cada vegada més necessari compartir i amplificar aquesta interconnexió.

Fase salvatge del neoliberalisme austericida: Cicles d'endeutament, mesures d'austeritat, programes d'ajustament estructural, desaparició dels serveis públics... fa incrementar de manera exponencial les violències sobre els cossos de les dones i les dissidències.

Necessitat de **trobar-se i generar espais de lluites compartides**, des d'una visió holística i interseccional, entre activistes per la justícia climàtica i feministes, també amb les defensores de DSiR. També en els espais locals i globals, i poder estar en espais de presa de decisions i de negociació, que afectaran a totes les persones i territoris

Responsabilitat històrica: com a activistes per la justícia global i la justícia sexual i reproductiva, cal que assumim rols i tàctiques que tinguin en compte les demandes de les companyes del Sud Global per a forçar els Governs i les institucions del Nord Global a què assumeixin aquestes demandes, estratègies i coneixements. Tenim la responsabilitat que les polítiques locals i estatals es transformin per evitar la vulneració de DSiR i l'explotació de recursos naturals.

És complex i complicat, però és l'**única manera de polititzar i poder proposar solucions** realment transformadores. L'objectiu de la interconnexió, doncs, és articular els espais, fer-los complexos i interseccionals, i generar espais de treball col·lectiu per poder superar l'emergència climàtica, econòmica, de cures i global.

Treball en grups

4

A través d'un seguit de preguntes compartides a través del programa Trello, es va iniciar un debat entre les persones assistents i les ponents. De les principals idees sorgides, es va generar un seguit propostes per a la incidència política i per a la transformació de les polítiques locals i globals. Cal destacar que, a banda de les propostes anotades tot seguit (sorgides del debat entre les entitats assistents), durant les ponències de les tres expertes també van sorgir idees i indicacions per a la incidència política.

Les preguntes del debat es van separar en 5 grans blocs,
i es van recollir les següents propostes:

BLOC 1

INTERSECCIONALITATS I JUSTÍCIA SEXUAL I REPRODUCTIVA

Com ens assegurem que les polítiques / acords duen sempre incorporats varis eixos, en especial els de la justícia sexual i reproductiva i feminismes?

Com incorporem l'eix local a les demandes globals i viceversa?

En els processos de negociacions climàtiques, els ajuntaments també tenen mecanismes per fer arribar les seves demandes als organismes globals i estatals i influir-hi. És responsabilitat dels ajuntaments posar aquests canals a l'abast de la ciutadania.

Cal transparència en la contractació pública per tal que les polítiques i els acords tinguin en compte els eixos de JSiR i de JC. És a dir, cal una millora dels criteris, la incorporació de clàusules socials (on incorporar clàusules de gènere), eximir de la contractació pública a empreses i conglomerats denunciats per negligències mediambientals, reivindicar processos de contractació a empreses cooperatives, etc.

És necessari visibilitzar i tenir en compte les entitats referents en JC i JSiR, així com les seves propostes, a l'hora de dissenyar polítiques públiques i acords, posant especial rellevància a l'àmbit local. Cal, també, facilitar i fer còmodes els processos de finançament i de participació d'aquestes entitats per tal que puguin incidir i participar en l'àmbit local.

BLOC 2

CAPITALISME VERD

Com generem solucions a la crisi climàtica no vinculades amb el capitalisme verd?

Erradicació de models masclistes i neoliberals a l'hora d'avançar en les diferents transicions (laboral, energètica...). També a l'hora de plantejar un nou model econòmic basat en el decreixement i economies feministes: encara ens basem en el PIB? Què volem que tingui en compte aquest nou paràmetre?

Inclusió de les pèrdues no quantificables (intangibles) a les polítiques i fons de finançament climàtiques: violències sexuals, anticoncepció, violències contra l'heterodissidència... quina bretxa d'oportunitat se'ns obre?

Demandes per tal que les institucions donin veu a un activisme real i interseccional, no capturat per greenwashing (més espais?)

Cal incloure el valor no quantificable de les pèrdues intangibles als mecanismes de Loss & Damage, en especial aquelles pèrdues no quantificables relacionades amb la violència sexual. Això significa adoptar una visió holística a l'hora d'assumir la responsabilitat històrica del Nord sobre el Sud global, incloent-hi totes les circumstàncies i les afectacions sobre totes les vides i persones.

Per tal de facilitar les tasques d'incidència de l'àmbit local al global, cal identificar els espais i les plataformes d'incidència, tenir clara la manera d'accedir-hi i les especificitats a l'hora de participar-hi.

Cal incorporar l'impacte que té el desenvolupament i construcció de tecnologies al canvi climàtic

i a les vulneracions de drets, així com l'impacte climàtic de l'emmagatzematge de dades. És a dir, tenir en compte la pèrdua constant de drets que genera la crisi climàtica.

És indispensable donar espais per a l'autodefensa digital i finançament específic per a les organitzacions, per tal que puguin incidir i treballar de manera més autònoma, poder encriptar dades, etc.

Fer que la societat civil organitzada pugui participar en la discussió i l'aprovació de les polítiques i del finançament públic.

BLOC 3

DEUTE AMB EL SUD

Com ens assegurem que traslladem les demandes de les activistes del Sud Global a les nostres institucions? I com s'incorporen a les polítiques públiques del Nord Global?

Com assegurem l'accés a les persones del Sud i les més vulnerabilitzades als espais de presa de decisions?

Com ens assegurem que el finançament climàtic arriba a les persones més vulnerabilitzades? I sense generar més deute pel Sud Global, que s'ajunta al deute històric

Com assegurar que el finançament climàtic no es destini a les solucions falses o a greenwashing i a projectes que incorporin el principi de no danyar?

Com lluitar perquè el finançament climàtic sigui enterament públic i basat en drets humans?

Fons de finançament de pèrdues i danys estigui estar basat en subvencions, transformadora de gènere, centrada en els drets humans, directament accessible i amb finançament públic al centre.

Generar més espais de trobada entre activistes del Nord i del Sud Global, per tal de compartir estratègies i per assumir incidència política basada en la responsabilitat històrica.

BLOC 4

ACTIVISTES I DEFENSORES

Com demanem millor protecció i suport a les persones defensores de la justícia climàtica i sexual i reproductiva davant les amenaces i la violència dels moviments d'extrema dreta?

Com fem que els espais de presa de decisions facilitin l'accés a activistes i legitimin les seves veus i experiències (sense la necessitat ni requeriment de tecnicismes)?

Cal generar demandes desvinculades de la individualització dels cossos i de les llibertats.

Per tal que les activistes per la justícia climàtica feminista puguin generar millors processos d'incidència política i aportar a la interconnexió entre diferents lluites, i per tal que les demandes per a l'assoliment de JC estiguin incloses en tots els processos i espais polítics, cal un major i millor finançament de les entitats ecofeministes i que lluiten per la JC.

Cal sensibilitzar la població i que les demandes específiques de les entitats de JC i JSiR i de les seves defensores puguin arribar a tothom.

BLOC 5

GRUPS ANTIGÈNERE / PARTITS POLÍTICS/CAPTURA CORPORATIVA DELS ESPAIS MULTILATERALS

Com exigim que es compleixi la garantia dels DSiR en la seva totalitat a través de mecanismes concrets, que impedeixin discursos negacionistes del canvi climàtic, o antifeministes, i que això mai es pugui convertir en política pública?

Com generem estratègies per eliminar el finançament i suport públic a qualsevol grup, partit o moviment que difongui discursos d'odi i contra els Drets Sexuals i Reproductius?

Com tracem mecanismes que garanteixin que els fons públics no es destinin ni a projectes ni a discursos que vulneren els DSiR? Tot finançament públic hagi de complir amb la garantia dels drets humans.

Com hauria de ser el mecanisme a implementar i exigir per tal combatre la captura corporativa dels espais de pressa de decisions al sistema multilateral i a la resta de nivells?

Cal establir mecanismes contra la desinformació per tal de generar transparència i reparació de les grans tecnologies (Digital Service Act).

Cal que els mitjans de comunicació no alimentin la desinformació ni les fake news. Per altra banda, calen processos de rendició de comptes per part de les corporacions.

A l'hora de teixir aliances, és necessari tenir clar quins són els mitjans de comunicació crítics, que no alimenten les fake news i amb els quals poder treballar per tal de denunciar vulneracions de drets.

El perill que genera la desinformació a xarxes socials amb, sobretot, l'existència de bots d'extrema dreta fa que calgui més control pel que fa al finançament i difusió d'aquests perfils.

Les entitats dedicades a la JC i la JSiR han d'ocupar els espais virtuals que utilitzen les noves generacions per a informar-se, i així fer arribar els missatges a través de tots els canals possibles.

L'ASSOCIACIÓ
DRETS SEXUALS
I REPRODUCTIUS